

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
імені Івана Боберського**

КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри
фізичної терапії, ерготерапії
«2» вересня 2019 р. протокол № 2
Зав. каф _____ Коритко З. І.

**ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ**

з навчальної дисципліни

«ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ В НЕВРОЛОГІЇ»

рівень вищої освіти «бакалавр»

для студентів 4 курсу факультету ФТіЕТ

©проф. Паєнок О. С.

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
1	Головний та спинний мозок. Мозочок.	2
2	Чутливість та рефлексорно-рухова сфера нервової системи	2
3	Етіологія та патогенез черепно-мозкової травми (ЧМТ).	2
4	Обстеження осіб з черпно-мозковою травмою.	4
5	Реабілітаційне втручання осіб з черепно-мозковою травмою	4
6	Ускладнена хребетно-спинномозкова травма причини та наслідки.	2
7	Обстеження осіб хребетно-спинномозковою травмою	4
8	Фізична реабілітація осіб хребетно-спинномозковою травмою.	4
9	Причинно-наслідкові аспекти гострих порушень мозкового кровообігу.	2
10	Особливості обстеження хворих, що перенесли ГПМК.	4
11	Фізична реабілітація хворих з гострими порушеннями мозкового кровообігу.	4
	Разом	140

Конспекти самопідготовки (у відповідності до запитань у межах тем, які розглядаються на лекційних та семінарських заняттях).

Тема № 1. ГОЛОВНИЙ ТА СПИННИЙ МОЗОК. МОЗОЧОК

Студенту необхідно опрацювати матеріали стосовно особливостей будови головного мозку. Фізіологічних особливостей діяльності головного мозку. Знати розташування функціональних зон головного мозку та особливості діяльності соматичної та вегетативної нервової систем. Значення мозочка в роботі екстра пірамідної системи. Студенту необхідно опрацювати матеріали стосовно особливостей будови спинного мозку. Особливості будови та функції аферентних та еферентних спинномозкових шляхів. Особливості кровопостачання спинного мозку.

Тема № 2. ЧУТЛИВІСТЬ ТА РЕФЛЕКТОРНО-РУХОВА СФЕРА НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ

Студенту необхідно опрацювати матеріали стосовно забезпечення рефлекторної, рухової, та сенситивної діяльності нервової системи. Визначити структури які забезпечую ці функції. Мати поняття про чутливий аналізатор, рефлекторну дугу та моторні зони головного мозку та шляхи.

Тема № 3. ЕТІОЛОГІЯ ТА ПАТОГЕНЕЗ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВОЇ ТРАВМИ (ЧМТ).

Студенту необхідно опрацювати матеріали стосовно Черепно-мозкова травма етіологія, патогенез, класифікація. Механізми травмуючої дії (ударна, протиударний механізм травми). Визначення важкості ураження головного мозку. Клінічні особливості неврологічного дефіциту при черепно-мозковій травмі. Наслідки та ускладнення при черепно-мозковій травмі (парези, паралічі, порушення чутливості, когнітивні порушення, підвищення тону, спастичність). Позитивні та негативні прогностичні фактори при черепно-мозковій травмі

Тема № 4. ОБСТЕЖЕННЯ ОСІБ З ЧЕРЕПНО-МОЗКОВОЮ ТРАВМОЮ.

Студенту необхідно опрацювати матеріали стосовно особливостей обстеження осіб з черепно-мозковою травмою. Визначення важкості ураження головного мозку (Шкала коми Глазго, шкала ранчо), обстеження рухової сфери ММТ, тести для оцінки ризиків падіння (шкала Берга), рівень володіння руховими навичками (шкала Бартела, Ренкін).

Тема № 5. РЕАБІЛІТАЦІЙНЕ ВТРУЧАННЯ ОСІБ З ЧЕРЕПНО-МОЗКОВОЮ ТРАВМОЮ

Студенту необхідно опрацювати матеріали стосовно цілей, методів, засобів, показів, протипоказі до фізичної реабілітації осіб з черепно-мозковою травмою. Тренування та розвиток фізичних якостей (сила, витривалість, гнучкість, рівновага та координація). Навчання побутових рухових навичок та ходи. Використання ортопедичних засобів лангетування в реабілітації осіб з спастичними паралічами в наслідок ЧМТ.

Тема № 6. УСКЛАДНЕНА ХРЕБЕТНО-СПИННОМОЗКОВА ТРАВМА ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

Студенту необхідно опрацювати матеріали стосовно статистика, факторів ризику, класифікації хребетно-спинномозкової травми. Спинальний шок. Клінічні особливості при ураженні верхнього і нижнього мотонейрона. Наслідки та ускладнення при хребетно-спинномозковій травмі (відлежани, респіраторні ускладнення, контрактури, автономна гіперрефлексія, спастика підвищення тону, атрофія м'язів). Рівні пошкодження хребта та спинного мозку (кістковий та неврологічний), Перша допомога при травмі хребта, медичне лікування (консервативне, хірургічне).

Тема № 7. РЕАБІЛІТАЦІЙНЕ ОБСТЕЖЕННЯ ХВОРИХ З ХСМТ

Студенту необхідно опрацювати матеріали стосовно особливостей неврологічного обстеження осіб з ХСМТ. Оцінки важкості неврологічного дефіциту, тестування сили м'язів, спастичності, амплітуди рухів, рівня володіння навичками переміщення та пересування. Обстеження функції ходи.

Тема № 8. РЕАБІЛІТАЦІЙНЕ ВТРУЧАННЯ ХВОРИХ З ХСМТ

Студенту необхідно опрацювати матеріал що до принципів фізичної реабілітації осіб з ХСМТ. Особливості прогнозування результатів реабілітації та особливості планування фізичної реабілітації осіб з ХСМТ. Профілактика вторинних ускладнень у осіб з ХСМТ. Розвиток фізичних якостей та особливості навчання навичок переміщення та пересування. Навчання та відновлення функції ходи. Особливості фізичної реабілітації при центральних та периферичних паралічах.

Тема № 9. ГОСТРІ ПОРУШЕННЯ МОЗКОВОГО КРОВООБІГУ

Студенту необхідно опрацювати матеріали стосовно етіологічних чинників виникнення гострих порушень головного мозку (ГПМК), класифікації ГПМК, клінічні особливості перебігу перехідних порушень кровопостачання головного мозку, крововиливів головного мозку, ішемічних інсультів.

Тема № 10. РЕАБІЛІТАЦІЙНЕ ОБСТЕЖЕННЯ ХВОРИХ З ГПМК

Студенту необхідно опрацювати матеріал щодо сучасних інструментальних та неінструментальних методик обстеження та оцінки порушень у хворих з ГПМК. Неврологічне обстеження, обстеження рухової сфери (сили м'язів, тону та спастичності м'язів, рівноваги та балансу). Оцінка ризиків падіння та стадії відновлення неврологічного дефіциту. Оцінка рівня володіння функціональними руховими навичками, оцінка рівня самостійності та незалежності у виконанні побутових дій.

Тема № 11. РЕАБІЛІТАЦІЙНІ ВТРУЧАННЯ ХВОРИХ З ГПМК

Студенту необхідно опрацювати матеріал щодо принципів фізичної реабілітації осіб з ГПМК знати про позитивні та негативні прогностичні фактори відновлення. Цілі фізичної реабілітації осіб з ГПМК. Протипокази до

занять фізичної реабілітації осіб з ГПМК. Особливості організації реабілітації осіб з ГПМК. Особливості розвитку фізичних якостей та навчання рухових навичок, навичок переміщення і ходи у осіб з ГПМК

Рекомендована література

Основна:

1. Белова А. Н. Шкалы, тесты и опросники в реабилитации больных / А. Н. Белова, О. Н. Щепетова. – Москва : Антидор, 2002. – С. 53–55.
2. Белова А. Н. Нейрореабилитация: руководство для врачей / А. Н. Белова. – Москва : Антидор, 2002. – 736 с.
3. Виленский Б. С. Инсульт: профилактика, диагностика, лечение / Б. С. Виленский. – Санкт-Петербург : Искусство России, 1999. – 336 с.
4. Епифанов В. А. Реабилитация больных, перенесших инсульт / В.А. Епифанов. – Москва : МЕДпресс-инфом, 2006. 256 с.: ил.
5. Кадыков А. С. Ранняя реабилитация больных с нарушениями мозгового кровообращения / Кадыков А. С. // Журнал неврологии и психиатрии. – 1997. – № 1. – С. 12–19.
6. Качесов В. А. Основы интенсивной реабилитации. Травма позвоночника и спинного мозга / Качесов В. А. – Санкт-Петербург : ЭЛБИ-СПб., 2003. – 128 с.
7. Крук Б. Р. Нові технології фізичної реабілітації неповносправних осіб з хребетно-спинномозковою травмою шийного відділу / Б. Р. Крук, О. С. Куц. – Львів : Українські технології, 2006. – 135 с.
8. Мухін В. М. Фізична реабілітація : підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / В. М. Мухін. – Київ : Олімпійська література, 2000.
9. Окамото Г. Основы физической реабилитации / Гкері Окамото. – Львів : Галицька видавнича спілка, 2002. – 325 с.
10. Паєнок О. С. [Провідні шляхи головного і спинного мозку](#) / О. С. Паєнок. – Львів, 2017.
11. Паєнок О. [Пухлини головного та спинного мозку](#) / Олександр Паєнок. – Львів, 2017.
12. Паєнок О. [Загальний огляд нервової системи. Головний і спинний мозок](#) / Олександр Паєнок. – Львів, 2017.
13. Паєнок О. [Черепно-мозкова травма. Травми хребта та спинного мозку](#) / Олександр Паєнок. – Львів, 2017.
14. Паєнок О. [Вегетативна нервова система. Її будова і функція](#) / Олександр Паєнок. – Львів, 2017.
15. Паєнок О. [Гострі порушення мозкового кровообігу за ішемічним та геморагічним типом](#) / Олександр Паєнок. – Львів, 2017.
16. Паєнок О. [Кровообіг головного та спинного мозку. Синдроми ураження окремих артерій мозку](#) / Олександр Паєнок. – Львів, 2017.
17. Паєнок О. [Невропатії та поліневропатії. Ураження периферичної нервової системи при остеохондрозі. Рентгендіагностика](#) / Олександр Паєнок. – Львів, 2017.

18. Петер Дуус. Топический диагноз в неврологии. Анатомия. Физиология. Клиника. – Москва : ВАЗАР-ФЕРРО, 1997. – 400 с.
19. Попов С. Н. Физическая реабилитация : учеб. для акад. и ин-тов физ. культуры. – Ростов на Дону : Феникс, 1999. – 608 с.
20. Реабилитация больных с постинсультными параличами и парезами : метод. реком. – Москва, 1976. – 103 с.
21. Рокошевська В. Фізична реабілітація хворих після перенесеного мозкового геморагічного інсульту в умовах стаціонару : метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фізкульт. профілю / Віра Рокошевська. - Львів, 2010. - 93 с.
22. Скоромец А. А. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : руководство для врачей / А. А. Скоромец. – 2-е изд. – Санкт-Петербург : Политехника, 1996. – 320 с.
23. Триумфов А. В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы / А.В. Триумфов. – 18-е изд. – Москва : МЕДпресс-информ, 2014. – 264 с.
24. Топический диагноз в неврологии по Петеру Дуусу. Анатомия, физиология, клиника / М. Бер, М. Фротшер. – 3-е изд., перераб. — Москва : Практическая Медицина, 2014. — 584 с.
25. Шевага В.М. Невропатологія : підручник / Шевага В.М., Паєнок А.В., Задорожна Б.В. – Київ : Медицина, 2009. – 656 с.
26. [Шевага](#) В.М. Захворювання нервової системи: підручник / [Шевага](#) В.М., [Паєнок](#) А.В. – Львів : Світ, 2004.
27. Шевага В. М. Особливості діагностики ранніх післяінсультних депресивних розладів / В. М. Шевага, А. В. Паєнок, Р. В. Кухленко // Клінічна та експериментальна патологія. – 2013. – № 1. – С. 119–121.
28. Шевага В. Н. [Ранние и отдаленные последствия черепно-мозговой травмы: медико-социальные аспекты и возможности нейропротекции](#) / В. Н. Шевага // Здоровье Украины. – 2009. – № 5.
29. Frederick M. Maynard, Jr., M. D., Chairman International Standarts for Neurological and Functional Classification of Spinal Cord Injury, Revised 1996 // American Spinal Injury Association International Medical Society of Paraplegia ASIA/IMSOP. – 1996. – P. 20–23.

Допоміжна:

1. Гергіль О. Використання шкали spinal cord independence measure (scim) для оцінювання рівня незалежності осіб з хребетно-спинномозковою травмою / О. Гергіль, Б. Крук // Молода спортивна наука України. – 2017. – С. 86
2. Гунц В. Вплив експериментальної методики фізичної реабілітації на стан м'язової системи в осіб з хребетно-спинномозковою травмою шийного відділу за умов удосконалення побудови реабілітаційного процесу/ Крук Б.Р., Гунц В. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : наук. моногр. / за ред. С. С. Єрмакова – Харків, 2007. – № 7. – С. 83–86.
3. Кобелев С. Ю. Мануальний м'язовий тест – ефективний спосіб визначення сили м'язів для осіб з пошкодженням спинного мозку // Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту. – Львів, 2004. – Вип. 8, т. 2. – С. 455–459.

4. Коритко З. Загальна фізіологія : навч. посіб. / Зоряна Коритко, Євген Голубій. – Львів : ПП Сорока, 2002. – 141 с.
5. Коритко З. І. Медико-біологічні основи фізичного виховання / З. І. Коритко. – Львів, 2002. – 51 с.
6. Кушнір Ю. В. Особливості клінічних проявів неврологічного дефіциту в залежності від локалізації вогнища мозкового інсульту у осіб працездатного віку / Кушнір Ю.В. Крук Б.Р. // Молода спортивна наука України : зб. наук. ст. з галузі фіз. культури та спорту / за заг. ред. Євгена Приступи. – Львів, 2010. – Вип. 14, т. 3. – С. 95–99.
7. Крук Б. Р. Особливості процесу фізичної реабілітації осіб із хребетно-спинномозковою травмою / Крук Б. Р. // Бюлетень української асоціації фахівців фізичної реабілітації. – 2011. – № 5. – С. 13.
8. Крук Б. Р. Вплив експериментальної методики фізичної реабілітації на стан респіраторної системи в осіб із хребетно–спинномозковою травмою шийного відділу хребта // Молода спортивна наука України : зб. наук. ст. з галузі фіз. культури та спорту. – Львів, 2005. – Вип. 9, т. 2. – С. 37–42.
9. Крук Б. Характеристика осіб, залучених до фізичної реабілітації з наслідками гострої спинномозкової травми у шийному відділі хребта (в післяопераційний період) / Богдан Крук // Молода спортивна наука України : зб. наук. ст. з галузі фіз. культури та спорту. – Львів, 2003. – Вип. 7, т. 1. – С. 292–294.
10. Крук Б. Р. Засоби фізичного виховання у реабілітації осіб із спинномозковою травмою / Крук Б. Р. // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні : зб. наук. пр. – Рівне, 2003. – Вип. 3, ч. 3. – С. 70–74.
11. Крук Б. Р. Методи обстеження осіб з хребетно-спинномозковою травмою в післяопераційний період / Крук Б. Р. // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Київ, 2003. – С. 301–302.
12. Крук Б. Особливості фізичної реабілітації осіб з неврологічним дефіцитом з наслідками черепно-мозкової травми в умовах стаціонару / Богдан Крук, Віра Рокошевська, Наталія Росолянка // Сучасні тенденції у практиці й освіті з фізичної терапії : тези доп. Міжнар. наук. семінару. - Львів, 2016. - С. 35–37.
13. Крук Б. Рекомендації щодо складання індивідуальної програми фізичної реабілітації осіб з хребетно-спинномозковою травмою шийного відділу в післяопераційний період / Богдан Крук // Теорія і практика фізичного виховання. – 2004. – № 3. – С. 263–269.
14. Крук Б. Р. Профілактика ускладнень як важливий фактор фізичної реабілітації осіб з хребетно-спинномозковою травмою в шийному відділі / Крук Б. Р. // Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту учнівської та студентської молоді : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Івано-Франківськ, 2004. – С. 107–114.
15. Крук Б. Рекомендації щодо використання вправ, спрямованих на розвиток сили м'язів, у фізичній реабілітації осіб із хребетно–спинномозковою

- травмою / Богдан Крук // Молода спортивна наука України : зб. наук. ст. з галузі фіз. культури та спорту. . – Львів, 2004. – Вип. 8, т. 2. – С. 202–205.
16. Крук Б. Р. Порушення роботи респіраторної системи як наслідок ураження спинного мозку у шийному відділі хребта / Крук Б. Р. // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2004. – № 6. – С. 112–114.
 17. Куцериб Т. Анатомія людини з основами морфології : навч. посіб. / Тетяна Куцериб, Мирослава Гриньків, Федір Музика. – Львів: ЛДУФК, 2019. – 86 с.
 18. Медико-біологічні основи фізичної терапії, ерготерапії ("Нормальна анатомія " та "Нормальна фізіологія") : навч. посіб. / Мирослава Гриньків, Тетяна Куцериб, Станіслав Крась, Софія Маєвська, Федір Музика. – Львів : ЛДУФК, 2019. – 146 с.
 19. Музика Ф. В. Анатомія людини : навч. посіб. / Ф. В. Музика, М. Я. Гриньків., Т. М. Куцериб. – Львів : ЛДУФК, 2014. – 360 с.
 20. Росолянка Н. Теоретико-методичне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації у хворих з черепно-мозковою травмою середньої важкості в умовах стаціонару / Наталія Росолянка, Богдан Крук, Андрій Вовканич // Молода спортивна наука України : зб. тез доп. / за заг. ред. Євгена Приступи. – Львів, 2017. – Вип. 21, т. 3. – С. 98.
 21. Росолянка Н. Клінічні тести для визначення стану рівноваги та координації в осіб із неврологічним дефіцитом / Наталія Росолянка // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2018. – № 1 (31). – С. 37–44.
 22. Росолянка Н. Методичні особливості проведення оцінювання статичної рівноваги та ризику падіння у пацієнтів із забоєм головного мозку за шкалою Берга / Наталія Росолянка, Андрій Вовканич, Богдан Крук // Молода спортивна наука України : зб. тез доп. / за заг. ред. Є. Приступи. - Львів, 2019. – Вип. 23, т. 3. – С. 86–87.
 23. Рокошевська В. Модель індивідуальної програми фізичної реабілітації осіб після перенесеного мозкового геморагічного інсульту / Віра Рокошевська // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Львів, 2008. – Вип. 12, т. 3. – С. 187–192.
 24. Рокошевська В. Застосування моделі міжнародної класифікації функціонування (МКФ) у фізичній терапії осіб після перенесеного мозкового інсульту / Віра Рокошевська, Богдан Крук // Сучасні тенденції у практиці й освіті з фізичної терапії : тези доп. Міжнар. наук. семінару. – Львів, 2016. – С. 50–52.
 25. Свістельник І. Фізична реабілітація : анот. бібліогр. покажч. / Ірина Свістельник. – Київ : Кондор, 2012. – 1162 с.
 26. Фізична реабілітація. Фізична терапія : анот. бібліогр. покажч. / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2019. – 145 с.
 27. Korytko Z. The use of mechanotherapy, reflexotherapy and post-isometric relaxation in the process of rehabilitation of patients with ischemic disorder / Zoryana Korytko, Vasyl Stefan // European journal of clinical and Experimental Medicine (suppl. conf. summary of XII międzynarodowe dni rehabilitacji "Potrzeby i standardy współczesnej rehabilitacji ".Rzeszów, 20-21 lutego 2020). – Rzeszów, 2020. – S. 49.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Електронний каталог ЛДУФК імені Івана Боберського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://3w.ldufk.edu.ua/>
2. Електронний репозитарій ЛДУФК імені Івана Боберського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/>
3. Крук Б. Фізична реабілітація осіб з черепно-мозковою травмою [Електронний ресурс] / Богдан Крук, Віра Рокошевська, Олег Білянський // Спортивна наука України. – 2015. – № 1 (65). – С. 58–65. – Режим доступу : <http://sportsscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/292>
4. Крук Б. Особливості організації процесу фізичної реабілітації осіб із хребетно-спинномозковою травмою в умовах стаціонару [Електронний ресурс] / Богдан Крук, Віра Рокошевська, Олег Білянський, Андрій Герцик // Спортивна наука України. – 2015. – № 2 (66). – С. 17–21. – Режим доступу: <http://sportsscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/307>
5. Крук БР, Росолянка НЯ. Неінструментальні методи оцінки рівноваги у осіб із черепно-мозковою травмою. РМЖУА [Internet]. 18 Oct. 2018;3(2/1):33-
<https://www.painmedicine.org.ua/index.php/pnmdcn/article/view/129>
6. Росолянка Н. Сучасний стан застосування засобів та методів фізичної реабілітації осіб з черепно-мозковою травмою [Електронний ресурс] / Наталія Росолянка // Спортивна наука України. – 2016. – № 5(75). – С. 46–49. – Режим доступу : <http://sportsscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/453/434>
7. Росолянка Н. Терапевтичний вплив фізичних вправ на функціональні системи в осіб із забоєм головного мозку [Електронний ресурс] / Наталія Росолянка, Богдан Крук // Спортивна наука України. – 2017. – № 6(82). – С. 49–53. – Режим доступу: <http://sportsscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/657/636>
8. Українська асоціація фізичної терапії США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://physrehab.org.ua/uk/home>
9. PEDro [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.pedro.org.au>
10. *Cochrane Library* [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.cochranelibrary.com>
11. *Clinical Evidence* [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.clinicalevidence.com>
12. *The National Institute for Health and Care Excellence* [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.nice.org.uk>